

UZASADNIENIE

WYROKU W CAŁOŚCI

Decyzją z 1.07.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Wydział (...) Umów Międzynarodowych w O., po rozpoznaniu wniosku z 8.06.2020 r., wznowił E. D. emeryturę od 1.12.2019 r., tj. od miesiąca, w którym przyznano świadczenie.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia wnioskodawczynie na emeryturę

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 16323,62 zł,

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 227,40 miesięcy

- wyliczona kwota emerytury wynosi 71,78 zł.

emerytura została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej

$(...),62/227,40 = 71,78 \text{ zł.}$

Okresowa emerytura kapitałowa wynosi 34,55 zł.

Emerytura z FUS przyznana od 1.12.2019 r. w kwocie 71,78 zł wraz z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 34,55 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1200 zł. Emerytury nie podwyższa się, gdyż wnioskodawczynie nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat.

Emerytura z FUS po waloryzacji od 1.03.2020 r. wynosi 74,34 zł.

Emerytura okresowa po waloryzacji wynosi od 1.03.2020 r. 35,78 zł.

(decyzja k. 79 akt ZUS)

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą wnioskodawczynie, reprezentowana przez radcę prawnego, złożyła odwołanie, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie emerytury minimalnej i kontynuowanie wypłaty emerytury w w/w wysokości, a nadto o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przewidzianych. Odwołująca zarzuciła, że pozwany nie wyjaśnił w jaki sposób ustalił staż ubezpieczeniowy wnioskodawczynie, a także czy uwzględnił w nim wszystkie okresy wymienione w zaświadczeniu wystawionym przez Okręgową Radę Lekarską z 17.02.2012 r., w którym są wymienione okresy składkowe w myśl art. 6 ustawy emerytalnej, czy uwzględnił okres studiów i okresy ubezpieczenia za granicą, argumentując, że nie jest prawdą, że staż ubezpieczeniowy skarżącej wynosi mniej niż 20 lat i daje prawo do jedynie 110 zł świadczenia emerytalnego.

(odwołanie k. 3-5)

W odpowiedzi na odwołanie ZUS, reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zawrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. W uzasadnieniu ZUS podał, że na dzień wydania decyzji brak jest informacji o okresach zagranicznych wypracowanych przez odwołującą, akcentując, że o prowadzonym postępowaniu wyjaśniającym z niemiecką

instytucją ubezpieczeniową wnioskodawczyni była przez pozwanego informowana na bieżąco, natomiast taka informacja z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej wpłynęła do ZUS po wydaniu zaskarżonej decyzji i w związku z tym kolejną decyzją z 29.07.2020 r. organ emerytalny przeliczył wnioskodawczyni świadczenie (po korekcie kapitału początkowego na koncie), które wynosi wraz z okresową emeryturą kapitałową łącznie 703,35 zł. Pozwany podniósł, że wnioskodawczyni nadal nie udowodniła co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych (łączy okres ubezpieczeniowy w Polsce i Niemczech wynosi 149 miesięcy i 26 dni). Zakład podał, że do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni zaliczono okres studiów po ograniczeniu go do 1/3 okresów składkowych w wymiarze 2 lata, 7 miesięcy - zgodnie z decyzją kapitałową z 28.07.2020 r. Pozwany wskazał też, że decyzja z 15.04.2020 r. o przyznaniu emerytury ubezpieczonej stała się prawomocna wobec nie złożenia przez wnioskodawczynię odwołania. Organ rentowy podał, że w kwestionowanej decyzji zostały przyjęte jedynie składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonej, a to z uwagi na prowadzone postępowanie wyjaśniające z niemiecką instytucją ubezpieczeniową, za okresy: 16.01.1999 r. – 15.01.2000 r., 1.08.2000 r. – 4.09.2000 r., 14.05.2001 r. – 5.11.2001 r., 15.11.2001 r. – 31.05.2002 r., 15.03.2003 r. – 30.04.2003 r., 1.05.2003 r. – 31.05.2003 r., 2.08.2003 r. – 14.06.2004 r., 1.06.2005 r. – 31.08.2005 r., 8.02.2010 r. – 16.03.2010 r., 7.06.2010 r. – 20.06.2010 r., 13.09.2010 r. – 22.09.2010 r., 29.09.2010 r. – 5.10.2010 r., 13.10.2010 r. – 18.10.2010 r., 23.10.2010 r. – 30.11.2010 r., 1.03.2011 r. – 2.04.2011 r.

- okresy nieskładkowe po 31.12.1998 r.: 22.06.2001 r. – 22.06.2001 r., 28.06.2001 r. – 6.07.2001 r., 3.10.2001 r. – 5.10.2001 r., 10.10.2001 r. – 19.10.2001 r., 2.01.2002 r. – 7.01.2002 r., 21.05.2002 r. – 31.05.2002 r., 6.06.2005 r. – 9.06.2005 r., 25.08.2005 r. – 31.08.2005 r., 10.06.2010 r. – 20.06.2010 r., 21.03.2011 r. – 23.03.2011 r.

Pozwany wskazał, że oprócz w/w okresów w decyzji z 29.07.2020r. uwzględniono okresy składkowe i nieskładkowe podane w decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z 28.07.2020r.

Natomiast nie uwzględniono okresów:

- 1.08.1984 r. – 26.05.1988 r. ponieważ dokument przedłożony przez wnioskodawczynię zawiera nieprawidłową datę urodzenia oraz

- okres 6.05.1996 r. – 6.05.1996 r. z uwagi na urlop bezpłatny.

Jednocześnie ZUS podał, że w zaświadczeniu z Okręgowej Izby Lekarskiej wpisane zostały okresy, które zostały uwzględnione do stażu pracy oprócz okresów:

- 1.08.1984 r. – 26.05.1988 r. z powodu nieprawidłowej daty urodzenia w złożonym dokumencie,

- 7.10.1984 r. – 30.06.1988 r. z powodu braku dokumentu potwierdzającego okres zatrudnienia.

(odpowiedź na odwołanie k. 11-12)

Decyzją z 28.07.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Wydział (...) Umów Międzynarodowych w O. ustalił kapitał początkowy dla wnioskodawczyni E. D. na dzień 1.01.1999 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 285,08 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 23,55%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 23,55% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w ustawie z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ($23,55 \times 1220,89 = 285,08$ zł). Zakład przyjął okresy składkowe w ilości 4 lat, 2 miesięcy, 24 dni, tj. 50 miesięcy, okresy nieskładkowe w ilości 4 miesięcy, 1 dnia, okresy nauki w szkole wyższej 6 lat, po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych przebytych do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę 2 lata, 7 miesięcy, a łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wyniósł 2 lata, 11 miesięcy, 1 dzień, tj. 35 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do

31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 46,14%. Współczynnik ten posłużył do obliczenia 24% kwoty bazowej, która wynosi 293,01 zł.

Wartość współczynnika została obliczona w przy przyjęciu następujących wartości:

okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 7 lat, 1 miesiąc, 25 dni

43 – ukończony wiek w dniu 31 grudnia 1998 r.

18 – wiek 18 lat zgodnie z art. 174 ust. 8 ustawy emerytalnej,

60 – wiek emerytalny

(...) – łączna liczba lat okresów składkowych i nieskładkowych do 31 grudnia 1998 r. określona w dniach

7200 – wymagany staż 20 lat określony w dniach.

Zakład podał, że średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z 25.03.1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12, poz. 173).

Obliczenie wartości kapitału początkowego ZUS dokonał w następujący sposób:

$293,01 \text{ zł} \times 46,14\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 135,19 zł

$(50 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 285,08 \text{ zł} = 15,45 \text{ zł}$

$(35 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%) : 12 \times 285,08 \text{ zł} = 5,82 \text{ zł}$

Razem 156,46 zł

$156,46 \text{ zł} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 32700,14 \text{ zł}$.

Wartość kapitału początkowego obliczona na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 32.700,14 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

1.08.1984 r. – 26.05.1988 r. ponieważ środek dowodowy zawiera inną datę urodzenia niż podała wnioskodawczynie w innych dokumentach

25.06.1990 r. – 30.04.1992 r. ubezpieczenia w Niemczech w wymiarze co najmniej 12 miesięcy ponieważ w przyszłości wnioskodawczynie może ubiegać się o świadczenie emerytalno – rentowe z instytucji ubezpieczeniowej tego kraju

6.05.1996 r. – gdyż tego dnia ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym.

(decyzja k. 103 w aktach ZUS)

Decyzją z 29.07.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Wydział (...) Umów Międzynarodowych w O., po rozpoznaniu wniosku z 8.06.2020 r., przeliczył E. D. emeryturę od 1.12.2019 r., tj. od daty, od której przyznano świadczenie. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie ubezpieczony do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia wnioskodawczynie na emeryturę. Po korekcie kapitału początkowego na koncie ubezpieczony kwota skorygowanego i zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 143617,08 zł. Po korekcie kapitału początkowego na koncie wysokość emerytury z FUS i okresowej emerytury

kapitałowej wynosi: $((...),62+ (...),08)/227,40 = 703,35$ zł. Okresowa emerytura kapitałowa wynosi 34,55 zł. Emerytura z FUS przyznana od 1.12.2019 r. w kwocie 703,35 zł wraz z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 34,55 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1200 zł. Zakład wyjaśnił, że emerytury nie podwyższa się, gdyż wnioskodawczyni nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat. Emerytura z FUS po waloryzacji od 1.03.2020 r. wynosi 728,39 zł. Emerytura okresowa po waloryzacji wynosi od 1.03.2020 r. 35,78 zł. Od 1.09.2020 r. emerytura z FUS i okresowa emerytura kapitałowa brutto wynosi 764,17 zł. Ponadto Zakład poinformował, że za okresy zatrudnienia: 1.10.1974 r. -31.03.1975 r., 3.01.1983 r. - 25.06.1984 r., 1.01.1996 r. - 5.05.1996 r., 7.05.1996 r. - 4.06.1996 r. przyjęto minimalne wynagrodzenie. Organ rentowy wskazał, że celem ewentualnego przeliczenia świadczenia należy nadesłać zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku (...) za w/w okresy a w przypadku likwidacji zakładów pracy – dokumentację kadrowo – płacową z archiwum, w oryginale lub w uwierzytelnionej kopii.

(decyzja k. 106 akt ZUS)

Odwołania od obu w/w decyzji z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r. wnioskodawczyni, reprezentowana przez radcę prawnego, złożyła w dniu 14.09.2020 r. wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie emerytury w wysokości minimalnej i kontynuowanie wypłaty emerytury w w/w wysokości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

(odwołania k. 3-5 akt VIII U 2832/20, k. 3-5 akt VIII U 2833/20)

W odpowiedziach na w/w odwołania ZUS, reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o ich odrzucenie z uwagi na to, że ich złożenie przez profesjonalnego pełnomocnika ubezpieczonej w dniu 14.09.2020 r. nastąpiło po upływie miesięcznego ustawowego terminu od dnia doręczenia z art. 477 [9] §1 w zw. z art. 477 [9] § 3 k.p.c., argumentując, że skarżone decyzje zostały doręczone ubezpieczonej 4.08.2020 r., ewentualnie zaś wniósł o oddalenie tych odwołań, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie, a nadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

(odpowiedzi na odwołania k. 8-10 akt VIII U 2832/20, k. 10-12 akt VIII U 2833/20)

Sprawy z odwołania od decyzji z 28.07.2020 r. o sygn. VIII U 2832/20 i z odwołania od decyzji z 29.07.2020 r. o sygn. VIII U 2833/20 zostały połączone ze sprawą z odwołania od decyzji z 1.07.2020 r. o sygn. akt VIII U 1966/20 celem wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 15 akt VIII U 2832/20, k. 16 akt VIII U 2833/20)

Na rozprawie z 13.11.2020 r. pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie i oświadczył, że sporny pozostaje okres 1984-1988 oraz okres zatrudnienia w Niemczech (e-prot. z 13.11.2020 r.: 00:01:14)

W piśmie procesowym z 27.01.2021 r. pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołania, wskazując, że nadal pozostaje sporny okres zatrudnienia 1.08.1984 r. -26.05.1988 r. w (...) Zespole (...) w Ł. oraz okres zatrudnienia w Niemczech 25.06.1990 r. - 30.04.1992 r. Dodatkowo strona odwołująca wskazała, że okres zatrudnienia w (...) Zespole (...) w Ł. częściowo pokrywa się z okresem zatrudnienia w Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Ł. w okresie 7.10.1984 r. - 30.06.1988 r.

(pismo procesowe pełnomocnika wnioskodawczyni k. 66- 69)

W piśmie procesowym z 18.02.2021 r. pozwany oświadczył, że mając na uwadze złożone nowe dokumenty wraz z w/w w piśmie procesowym wnioskodawczyni, Zakład ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego dla skarżącej decyzją z 4.02.2021 r. a decyzją z 10.02.2021 r. przeliczył emeryturę ubezpieczonej od 1.12.2019 r. tj. od dnia nabycia uprawnień do emerytury, w konkluzji wnosząc o umorzenie postępowania w tym zakresie, a w pozostałej części podtrzymał wniosek o odrzucenie odwołań od decyzji z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r., ewentualnie o ich oddalenie oraz o oddalenie odwołania od decyzji z 1.07.2020 r., a także o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(pismo procesowe pełnomocnika ZUS k. 75)

W piśmie procesowym z 11.03.2021 r. pełnomocnik wnioskodawczynie podtrzymał odwołania, w tym wniósł o wydanie rozstrzygnięcia odnośnie okresów zatrudnienia wnioskodawczynie za granicą. (pismo procesowe pełnomocnika wnioskodawczynie k. 82)

Na ostatnim terminie rozprawy w dn. 16.04.2021 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł odwołanie, dodając, że zobowiązuje się złożyć dokumenty dotyczące okresu zatrudnienia wnioskodawczynie za granicą w terminie publikacyjnym. (e-prot. z 16.04.2021 r. : 00:00:50, 00:02:43).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Odwołująca E. D. urodziła się (...) (niesporne)

Na mocy prawomocnej decyzji z 15.04.2020 r. wnioskodawczynie przyznana została od 1.12.2019 r. emerytura, której wypłata została zawieszona (decyzja k. 57 akt ZUS).

Zaskarżoną decyzją z 1.07.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Wydział (...) Umów Międzynarodowych w O. po rozpoznaniu wniosku z 8.06.2020 r., wznowił E. D. wypłatę emerytury od 1.12.2019 r., tj. od miesiąca, w którym przyznano świadczenie. Zakład wyjaśnił, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia wnioskodawczynie na emeryturę

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 16323,62 zł,

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 227,40 miesięcy

- wyliczona kwota emerytury wynosi 71,78 zł.

emerytura została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej

(...),62/227,40 = 71,78 zł.

Okresowa emerytura kapitałowa wynosi 34,55 zł.

Emerytura z FUS przyznana od 1.12.2019 r. w kwocie 71,78 zł wraz z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 34,55 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1200 zł. Emerytury nie podwyższa się, gdyż wnioskodawczynie nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat.

Emerytura z FUS po waloryzacji od 1.03.2020 r. wynosi 74,34 zł.

Emerytura okresowa po waloryzacji wynosi od 1.03.2020 r. 35,78 zł.

(decyzja k. 79 akt ZUS)

Po wydaniu w/w decyzji z 1.07.2020 r. wpłynęła do ZUS informacja z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej na właściwym formularzu E205, DE. Po otrzymaniu powyższego ZUS decyzją z 29.07.2020 r. przeliczył wnioskodawczynie świadczenie – wysokość emerytury (po korekcie kapitału początkowego na koncie), które wynosi wraz z emeryturą okresową 703,35 zł. Mimo zaliczenia okresów udokumentowanych w Polsce i Niemczech, wnioskodawczynie nadal nie udowodniła co najmniej 20 lat stażu okresów składkowych i nieskładkowych, albowiem łączny staż ubezpieczeniowy

w/w decyzji w Polsce i Niemczech wynosi 149 miesięcy i 26 dni. Do stażu pracy zaliczono wnioskodawczyni okres studiów 6 letnich, po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych w wymiarze 2 lat, 7 miesięcy.

(decyzje z 28.07. (...) i z 29.07.2020 r. w aktach ZUS)

Do ustalenia wartości kapitału początkowego dla wnioskodawczyni na dzień 1.01.1999 r. na mocy decyzji z 28.07.2020 r. przyjęto podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 285,08 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1.01.1989 r. do 31.12.1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 23,55%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 23,55% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w ustawie z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ($23,55 \times 1220,89 = 285,08$ zł). Zakład przyjął okresy składkowe w ilości 4 lat, 2 miesięcy, 24 dni, tj. 50 miesięcy, okresy nieskładkowe w ilości 4 miesięcy, 1 dnia, okresy nauki w szkole wyższej 6 lat, po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych przebytych do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę 2 lata, 7 miesięcy, a łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wyniósł 2 lata, 11 miesięcy, 1 dzień, tj. 35 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 46,14%. Współczynnik ten posłużył do obliczenia 24% kwoty bazowej, która wynosi 293,01 zł.

Wartość współczynnika została obliczona w przy przyjęciu następujących wartości:

okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 7 lat, 1 miesiąc, 25 dni

43 – ukończony wiek w dniu 31 grudnia 1998 r.

18 – wiek 18 lat zgodnie z art. 174 ust. 8 ustawy emerytalnej,

60 – wiek emerytalny

(...) – łączna liczba lat okresów składkowych i nieskładkowych do 31 grudnia 1998 r. określona w dniach

7200 – wymagany staż 20 lat określony w dniach.

Zakład podał, że średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z 25.03.1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12, poz. 173).

Obliczenie wartości kapitału początkowego ZUS dokonał w następujący sposób:

$293,01 \text{ zł} \times 46,14\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 135,19 zł

$(50 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 285,08 \text{ zł} = 15,45 \text{ zł}$

$(35 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%) : 12 \times 285,08 \text{ zł} = 5,82 \text{ zł}$

Razem 156,46 zł

$156,46 \text{ zł} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 32700,14 \text{ zł}$.

Wartość kapitału początkowego obliczona na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 32.700,14 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił następujących okresów:

1.08.1984 r. – 26.05.1988 r. ponieważ środek dowodowy zawiera inną datę urodzenia niż podała wnioskodawczyni w innych dokumentach,

25.06.1990 r. – 30.04.1992 r. ubezpieczenia w Niemczech w wymiarze co najmniej 12 miesięcy ponieważ w przyszłości wnioskodawczyni może ubiegać się o świadczenie emerytalno – rentowe z instytucji ubezpieczeniowej tego kraju,

6.05.1996 r. – gdyż tego dnia ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym.

(decyzja k. 103 w aktach ZUS)

W toku postępowania przed organem rentowym, pozwany Zakład przyjął jedynie składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonej, a to z uwagi na prowadzone postępowanie wyjaśniające z niemiecką instytucją ubezpieczeniową, za okresy:

16.01.1999 r. – 15.01.2000 r., 1.08.2000 r. – 4.09.2000 r., 14.05.2001 r. – 5.11.2001 r., 15.11.2001 r. – 31.05.2002 r., 15.03.2003 r. – 30.04.2003 r., 1.05.2003 r. – 31.05.2003 r., 2.08.2003 r. – 14.06.2004 r., 1.06.2005 r. – 31.08.2005 r., 8.02.2010 r. – 16.03.2010 r., 7.06.2010 r. – 20.06.2010 r., 13.09.2010 r. – 22.09.2010 r., 29.09.2010 r. – 5.10.2010 r., 13.10.2010 r. – 18.10.2010 r., 23.10.2010 r. – 30.11.2010 r., 1.03.2011 r. – 2.04.2011 r.

- okresy nieskładkowe po 31.12.1998 r.: 22.06.2001 r. – 22.06.2001 r., 28.06.2001 r. – 6.07.2001 r., 3.10.2001 r. – 5.10.2001 r., 10.10.2001 r. – 19.10.2001 r., 2.01.2002 r. – 7.01.2002 r., 21.05.2002 r. – 31.05.2002 r., 6.06.2005 r. – 9.06.2005 r., 25.08.2005 r. – 31.08.2005 r., 10.06.2010 r. – 20.06.2010 r., 21.03.2011 r. – 23.03.2011 r.

Oprócz w/w okresów w decyzji z 29.07.2020 r. pozwany uwzględnił okresy składkowe i nieskładkowe podane w decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z 28.07.2020 r.

ZUS nie uwzględnił do stażu pracy wnioskodawczyni następujących okresów:

- 1.08.1984 r. – 26.05.1988 r. ponieważ dokument przedłożony przez wnioskodawczynię zawiera nieprawidłową datę urodzenia oraz

- okres 6.05.1996 r. – 6.05.1996 r. z uwagi na urlop bezpłatny.

ZUS uwzględnił do stażu pracy odwołującej wpisane w zaświadczenia z Okręgowej Izby Lekarskiej okresy oprócz okresów:

- 1.08.1984 r. – 26.05.1988 r. z powodu nieprawidłowej daty urodzenia w złożonym dokumencie,

- 7.10.1984 r. – 30.06.1988 r. z powodu braku dokumentu potwierdzającego okres zatrudnienia.

(okoliczności niesporne, a nadto zaświadczenie Okręgowej Izby Lekarskiej k. 33)

Zaskarżone decyzje z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r. zostały wnioskodawczyni doręczone w dniu 4.08.2020 r. Wnioskodawczyni zapoznała się pouczeniami zawartymi w tych decyzjach o sposobie i terminie do wniesienia odwołania.

(okoliczność niesporna, a nadto wydruk śledzenia przesyłek k. 13 akt VIII U 2832/20)

Wnioskodawczyni, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła od w/w decyzji z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r. odwołania po upływie miesiąca od dnia ich doręczenia tj. 14.09.2020 r. (okoliczność niesporna)

Wnioskodawczyni w spornym okresie 1.08.1984 r. -26.05.1988 r. pracowała jako młodszy asystent wykonując w (...) Zespole (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołująca otrzymała z tego okresu świadectwo pracy z 23.05.1988 r., w którym błędnie podano jej datę urodzenia 14.04.1956 r. zamiast prawidłowo 13.04.1956 r. oraz imię ojca tj. J. zamiast prawidłowo E. J..

W toku postępowania wydano wnioskodawczyni sprostowane świadectwo pracy z 11.12.2020 r. z w/w okresu zatrudnienia, w którym podano prawidłową datę urodzenia odwołującej.

(świadectwo pracy z 23.05.1988 r. k. 23 akt ZUS, zaświadczenie Okręgowej Izby Lekarskiej k. 33, świadectwo pracy z 11.12.2020 r. k. 46, kserokopia dowodu osobistego k. 70-71, odpis skrócony aktu urodzenia k. 72, odpis skrócony aktu małżeństwa k. 73)

W trakcie n/n postępowania odwoławczego sporny okres zatrudnienia od 1.08.1984 r. do 26.05.1988 r. został przez ZUS uwzględniony na mocy kolejnej decyzji z 4.02.2021 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego oraz na mocy decyzji z 10.02.2020 r., którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Wydział (...) Umów Międzynarodowych w O. z urzędu w związku z przekazanymi przez Sąd dokumentami przeliczył E. D. emeryturę od 1.12.2019 r., tj. od daty, od której przyznano świadczenie.

(decyzja z o ponownym kapitału początkowego z 4.02.2021 r. k. 125 akt ZUS, decyzja z 10.02.2021 r. k. 128 akt ZUS)

W rezultacie zgodnie z w/w decyzją z 4.02.2021 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego pozwany Zakład przyjął, że wnioskodawczyni wykazała na dzień 1.01.1999 r. okresy składkowe w ilości 8 lat, 1 miesiąca, 24 dni, tj. 97 miesięcy, okresy nieskładkowe 4 miesięcy i 1 dnia, okresy nauki w szkole wyższej w ilości 6 lat, które po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych przebytych do dnia złożenia wniosku o emeryturę wynoszą 3 lata, 11 miesięcy - w związku z czym łączny okres nieskładkowy do obliczenia kapitału początkowego wniósł 4 lata, 3 miesiące, 1 dzień, tj. 51 miesięcy.

(decyzja z o ponownym kapitału początkowego z 4.02.2021 r. k. 125 akt ZUS)

Decyzją z 10.02.2021 r. ZUS przeliczył wnioskodawczyni emeryturę na dzień 1.12.2019 r. przyjmując, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia wnioskodawczyni na emeryturę

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 201877,27 zł,
- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 16323,62 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 227,40 miesięcy
- wyliczona kwota emerytury wynosi 959,55 zł.

Po korekcie kapitału początkowego na koncie wysokość emerytury z FUS i okresowej emerytury kapitałowej wynosi

$(\dots,62 + (\dots,27) / 227,40 = 959,55 \text{ zł.}$

Okresowa emerytura kapitałowa wynosi 34,55 zł.

Emerytura z FUS przyznana od 1.12.2019 r. w kwocie 959,55 zł wraz z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 34,55 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1200 zł. Emerytury nie podwyższa się, gdyż wnioskodawczyni nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat.

Emerytura z FUS po waloryzacji od 1.03.2020 r. wynosi 993,71 zł.

Emerytura okresowa po waloryzacji wynosi od 1.03.2020 r. 35,78 zł.

Od 1.04.2021 r. obliczona emerytura z FUS i okresowa emerytura kapitałowa brutto wynosi 1007,99 zł.

Zakład poinformował, że za okresy zatrudnienia 1.10.1974 r. - 31.03.1975 r., 3.01.1983 r. - 25.06.1984 r. oraz w związku z naniesionymi przez wnioskodawczynię poprawkami na druku (...) za okresy 1.08.1984 r. - 30.06.1988 r., 1.01.1996 r. - 5.06.1996 r., 7.05.1996 r. - 4.06.1996 r. przyjęto minimalne wynagrodzenie.

Jednocześnie Zakład wskazał, że aby można było przeliczyć kapitał początkowy oraz emeryturę z faktycznie osiągniętego wynagrodzenia należy nadesłać zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku (...) wystawione przez pracodawcę lub inne dokumenty potwierdzające wysokość osiągniętego wynagrodzenia na okresy zatrudnienia na terenie Polski, za które ZUS przyjął wynagrodzenie minimalne. W przypadku likwidacji zakładu pracy należy dostarczyć dokumentację kadrowo - płacową z archiwum - wymagane dokumenty należy przesłać w oryginale lub uwierzytelnionej kopii.

(decyzja z 10.02.2021 r. k. 128 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny został odtworzony na podstawie powołanych wyżej dokumentów, które znajdują się w załączonych aktach ZUS-owskich i aktach sprawy.

Co się tyczy dokumentów dotyczących okresów ubezpieczenia odwołującej w Niemczech złożonych przez pełnomocnika wnioskodawczyni po zamknięciu rozprawy to nie mogły mieć one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przypomnieć należy, że po przeprowadzeniu dowodów i udzieleniu głosu stronom przewodniczący zamyka rozprawę (art. 224 §1 k.p.c.). Z powyższego wynika, że po zamknięciu rozprawy -co do zasady nie można -już przeprowadzać dowodów, a podstawą wyrokowania jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy - a contrario okoliczności, które ujawnią się po zamknięciu rozprawy nie mogą być podstawą rozstrzygnięcia sądowego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 571/00, OSNP 2003 nr 14, poz. 330; z dnia 19 listopada 2008 r., III CSK 67/08, oraz z dnia 15 stycznia 2010 r. I CSK 197/09). W drodze wyjątku (który nie może być interpretowany rozszerzająco) rozprawa może być zamknięta jeszcze przed zakończeniem postępowania dowodowego, ale dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy ma jeszcze zostać przeprowadzony dowód przez sędziego wyznaczonego lub przez sąd wezwany, dowód z dokumentu sporządzonego przez organ administracji publicznej lub znajdującego się w jego aktach albo dowód z dokumentu znajdującego się w aktach sądowych lub komorniczych, a rozprawę co do tych dowodów sąd uzna za zbyteczną (art. 224 §2 k.p.c.).

W sprawie nie zachodzą wyżej wymienione wyjątki z art. 224 §2 k.p.c. w przypadku złożonych przez pełnomocnika dokumentów po zamknięciu rozprawy (pełnomocnik nie wnioskował o odroczenie rozprawy, wnosił o zakończenie postępowania). Zdaniem Sądu uwzględnienie przedmiotowych dokumentów pochodzących od niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej nie było możliwe ponieważ zostały one złożone jedynie w języku niemieckim bez tłumaczenia na język polski. Ponadto Sąd uznał, że ZUS powinien otrzymać w toku właściwego postępowania wyjaśniającego od niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej dokument potwierdzający przebieg ubezpieczenia wnioskodawczyni w spornym okresie w tym państwie.

Dodatkowo wskazać należy, że nawet gdyby hipotetycznie sporny okres zagraniczny w Niemczech został uwzględniony do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni, to i tak nie dałyby on razem z ustalonym już przez pozwanego łącznym stażem okresów składkowych i nieskładkowych wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego co najmniej 20 lat, co jest kluczowe z punktu widzenia zasadności badanego odwołania od decyzji z 1.07.2020 r., albowiem oznacza to, że skarżąca nie udowodniła przesłanki koniecznej do przyznania jej emerytury w wysokości podwyższonej do wysokości najniższej emerytury, bo to było głównym roszczeniem skarżącej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania od decyzji z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r. podlegają odrzuceniu jako złożone po terminie.

Na mocy art. 477⁹ § 1 i 3 k.p.c., odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Sąd

odrzuć odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Powyższe oznacza, że wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego z uchybieniem miesięcznego terminu powoduje, że ubezpieczony zostaje pozbawiony prawa do merytorycznego rozpoznania zarzutów co do istoty sprawy, podniesionych w odwołaniu. Dlatego też Sąd stosując art. 477⁹ § 3 KPC, musi ocenić całokształt okoliczności, które spowodowały przekroczenie terminu do wniesienia odwołania, a przede wszystkim aspekt zawinięcia składającego odwołanie (choć nie wskazano przesłanki winy jako wykluczającej odwołanie po terminie) oraz ewentualnych przyczyn od niego niezależnych. Ocena, czy przekroczenie terminu było nadmierne oraz czy nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się, jest pozostawione ocenie sądu. Sąd ma możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie, przy czym niezbędne jest jednoczesne spełnienie się obu warunków: przekroczenie terminu nie może być nadmierne, zaś jego przyczyna musi być niezależna od odwołującego się (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05).

Przesłanki upoważniające sąd do nieuwzględnienia przekroczenia terminu muszą zachodzić kumulatywnie, mają one charakter ocenny i zależą od całokształtu okoliczności sprawy, w związku z czym nie dadzą się uogólnić.

Podkreślenia wymaga też fakt, że wobec treści art. 477⁹ § 3 KPC postępowanie szczególne regulowane przepisami art. 477⁸ KPC i następne, nie zna instytucji przywrócenia terminu w rozumieniu art. 168 i nast. (tak wyr. SA w Rzeszowie z 6.12.1994 r., III AUr 344/94, OSA 1995, Nr 1, poz. 9, post. SA w G. z 6.06.1994 r., III AUz 61/94, PP 1995, Nr 5, s. 46).

W świetle okoliczności sprawy uznać należy, że wnioskodawczynie przyznała, iż wniosła odwołanie od decyzji z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r. po terminie (e-prot. z 26.02.2021 r.: 00:09:28). Wnioskodawczynie przyznała też, że zapoznała się pouczeniem zawartym w tych decyzjach. Obie w/w zaskarżone decyzje zostały skutecznie doręczone wnioskodawczynie 4.08.2020 r. Tymczasem pełnomocnik ubezpieczonej złożył od nich odwołania dopiero 14.09.2020 r. Wnioskodawczynie składając rzeczony odwołania nie wykazała żadnych okoliczności usprawiedliwiających przekroczenie ustawowego terminu do złożenia odwołania od w/w decyzji, a pełnomocnik skarżącej odnosząc się do twierdzenia strony przeciwnej, zawartego w odpowiedzi na rzeczony odwołania, że są one spóźnione, jedynie argumentował, że podniesione zarzuty są aktualne także na gruncie sprawy zainicjowanej odwołaniem od decyzji z 1.07.2020 r. i powinny być przez sąd zbadane.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. odrzucił odwołania od decyzji z 28.07.2020 r. i z 29.07.2020 r., o czym orzeczono, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W zakresie odwołania od decyzji z 1.07.2020 r., w którym wnioskodawczynie kwestionowała, że ZUS błędnie nie uwzględnił jej okresu zatrudnienia od 1.08.1984 r. do 26.05.1988 r., gdy pracowała jako młodszy asystent wykonując w (...) Zespole (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy, to Sąd zważył, że ostatecznie okres ten został w toku n/n postępowania odwoławczego zaliczony przez pozwanego do stażu ubezpieczeniowego skarżącej decyzjami z 4.02.2020 r. i z 10.02.2020 r., i emerytura wnioskodawczynie została w związku z tym ponownie przeliczona od 1.12.2019 r. na mocy decyzji z 10.02.2020 r.

Zgodnie z dyspozycją art. 477¹³ § 1 KPC zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹³ § 1 KPC umorzył postępowanie w zakresie objętym decyzją z 10.02.2021 r.

W pozostałej części odwołanie od decyzji z 1.07.2020 r. nie zasługuje na uwzględnienie i w tym zakresie podlega oddaleniu.

Przypomnieć należy, że ostatecznie sporny pozostał jedynie okres ubezpieczenia wnioskodawczyni w Niemczech od 25.06.1990 r. do 30.04.1992 r. w wymiarze 1 roku, 10 miesięcy, 6 dni, a przy czym podkreślenia wymaga w tym miejscu, że roszczenie skarżącej dotyczyło przyznania jej prawa do podwyższenia jej emerytury do wysokości emerytury w najniższej wysokości.

Na wstępie podnieść zatem należy, że zgodnie z art. 85 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2020 poz. 53 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę wydania zaskarżonej decyzji z 1.07.2020 r. - kwota najniższej emerytury, z zastrzeżeniem art. 24a ust. 6, art. 54, art. 54a ust. 2 i art. 87, oraz renty rodzinnej wynosi 1.200,00 zł miesięcznie (aktualnie zaś od 1.03.2021 r. wynosi 1250,88 zł zgodnie z komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26.02.2021 r. - M.P. z 2021 r. poz. 223).

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. DZ.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.) w przypadku gdy emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, łącznie z okresową emeryturą kapitałową, albo emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, jest niższa niż kwota, o której mowa w art. 85 ust. 2 i 3, emeryturę przysługującą z Funduszu, w tym emeryturę ustaloną ze zwiększeniem, o którym mowa w art. 26a, podwyższa się w taki sposób, aby suma tych świadczeń nie była niższa od tej kwoty, o ile ubezpieczony:

1) mężczyzna - osiągnął wiek emerytalny wynoszący 65 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat,

2) kobieta - osiągnęła wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat

- z uwzględnieniem ust. 3-7. Przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z ust. 3 w/w artykułu przy obliczaniu okresów składkowych przypadających po dniu wejścia w życie ustawy dla celów podwyższenia emerytury w myśl ust. 1 miesiące, w których składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe były obliczone od podstawy wymiaru niższej od kwoty minimalnego wynagrodzenia pracowników, uwzględnia się w części odpowiadającej proporcji tej podstawy do kwoty minimalnego wynagrodzenia.

W przypadku ostatniego spornego w sprawie okresu ubezpieczenia tj. okresu ubezpieczenia w N. 25.06.1990 r. do 30.04.1992 r., którego ZUS nie uwzględnił do kapitału początkowego, to przypomnieć należy, że zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu kapitału początkowego zalicza się przebyte przed dniem wejścia w życie tej ustawy (polskie) okresy składkowe, o których mowa w art. 6 ustawy emerytalnej.

Przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych uwzględniane są okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe (art. 8 ustawy emerytalnej).

Od wejścia Polski do Unii Europejskiej Polskę wiążą unijne przepisy prawne stanowiące podstawę koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, m.in. w zakresie emerytur i rent. Dotyczą one państw członkowskich UE oraz państw EFTA. Państwami członkowskimi UE są: Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania, W.. Natomiast kraje należące do EFTA to: Islandia, L., Norwegia i Szwajcaria.

Ustalanie kapitału początkowego z zastosowaniem przepisów o koordynacji dotyczy: osób zamieszkałych w Polsce, posiadających okresy ubezpieczenia w państwach UE/EFTA, osób zamieszkałych w państwach UE/EFTA posiadających polskie okresy ubezpieczenia oraz osób, które - niezależnie od państwa zamieszkania - posiadają oprócz

polskich okresów ubezpieczenia również okresy ubezpieczenia przebyte w państwach UE/EFTA albo w państwach, z którymi Polskę łączy umowa międzynarodowa o zabezpieczeniu społecznym.

Z uwagi na to, iż kapitał początkowy będzie podstawą do obliczenia emerytury, zasada powyższa ma zastosowanie także przy jego ustalaniu, dotyczy jednak tylko okresów przebytych przed 1 stycznia 1999 r.

Okresy ubezpieczenia/zamieszkania albo traktowane jak okresy ubezpieczenia (wynoszące mniej niż 12 miesięcy), przebyte w państwach UE/EFTA są uwzględniane tylko wówczas, gdy zostaną potwierdzone przez właściwą instytucję zagraniczną państwa członkowskiego i pod warunkiem, iż z tytułu tego ubezpieczenia nie przysługuje żadne świadczenie na podstawie wewnętrznych przepisów danego kraju.

O potwierdzenie okresów ubezpieczenia/zamieszkania albo traktowanych jak okresy ubezpieczenia przez właściwą instytucję danego kraju umownego występuje - do właściwej instytucji - wyznaczona przez Prezesa ZUS jednostka organizacyjna ZUS, tj. odpowiedni Wydział Realizujący Umowy (...) w wyznaczonym Oddziale ZUS. Zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej przekazywana jest prośba o potwierdzenie okresów ubezpieczenia/zamieszkania zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem (czy ubezpieczony przebył okresy w danym państwie oraz czy z tytułu pozostawania w ubezpieczeniu w tym kraju danej osobie przysługują jakiegokolwiek świadczenia). W przypadku gdyby przysługiwały jakiegokolwiek świadczenia zagraniczne za te okresy z instytucji państwa członkowskiego UE/EFTA, okresów tych nie uwzględnia się przy ustalaniu kapitału początkowego (także przy ustalaniu emerytury lub renty) choćby były krótsze niż minimalny okres ubezpieczenia.

Okresy traktowane jak okresy ubezpieczenia (zagraniczne okresy nieskładkowe) przebyte w krajach UE/EFTA czy w państwach, z którymi Polskę wiążą dwustronne umowy międzynarodowe nie podlegają ograniczeniu na podstawie przepisów art. 5 ustawy emerytalnej do 1/3 udowodnionych okresów składkowych - tak jak okresy nieskładkowe przebyte w Polsce. Przy obliczaniu kapitału początkowego okresy te liczone są tak jak okresy polskie: składkowe po 1,3 %, a nieskładkowe po 0,7% podstawy wymiaru kapitału początkowego. Przy obliczaniu kapitału początkowego zagraniczne okresy ubezpieczenia/zamieszkania dodawane są do polskich okresów składkowych, a zagraniczne okresy traktowane jak okresy ubezpieczenia (tj. zagraniczne okresy nieskładkowe) dodawane są do polskich okresów nieskładkowych.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego nie uwzględnia się lat kalendarzowych, w których zainteresowany przez cały rok kalendarzowy - liczony od 1 stycznia do 31 grudnia - pozostawał w ubezpieczeniu za granicą w państwie umownym, tj. państwie członkowskim UE/EFTA lub państwie, z którymi Polskę wiążą dwustronne umowy międzynarodowe w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Lata te podlegają pominięciu przy określaniu lat, z których ustalana jest podstawa wymiaru kapitału początkowego.

Bez znaczenia dla ustalenia podstawy wymiaru w tym przypadku ma okoliczność czy z tytułu ubezpieczenia w krajach umownych wnioskodawca nabył albo nabędzie prawo do świadczenia z danego kraju.

Podstawę wymiaru ustala się na zasadach określonych w art. 15-17 ustawy, a więc analogicznie jak dla osób, które posiadają wyłącznie okresy ubezpieczenia w Polsce. Dodatkowo stosuje się przepisy (art. 18 ustawy emerytalnej) dotyczące pomijania pełnych lat przebytych w krajach umownych.

Zatem podstawa wymiaru kapitału początkowego dla osoby, która wykazała okresy przebyte w państwach umownych (państwach członkowskich UE/EFTA lub państwach, z którymi wiąże Polskę dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym) może być ustalona:

1. z kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych z okresu przed 1 stycznia 1999 r., z pominięciem pełnych lat kalendarzowych przebytych w państwie umownym,
2. z 20 lat kalendarzowych, dowolnie wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przypadających przed 1 stycznia 1999 r.,

3. z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu osobie, która nie może udowodnić 10 kolejnych lat ubezpieczenia z powodu: wykazania pełnych lat kalendarzowych ubezpieczenia przebytych w państwach umownych oraz odbywania czynnej służby wojskowej lub pełnienia zastępczej służby wojskowej, korzystania z urlopu wychowawczego lub nauki w szkole wyższej,

4. z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu osobie, która nie może udowodnić 10 kolejnych lat ubezpieczenia z powodu wykazania pełnych lat kalendarzowych przebytych w państwie umownym.

Osoby ubiegające się o ustalenie kapitału początkowego, które posiadają okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce przed 1 stycznia 1999 r. i w państwach z którymi wiąże Polskę umowy międzynarodowe w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, powinny złożyć takie same formularze i dokumenty jakie wymagane są od osób, które składają wniosek o ustalenie kapitału początkowego z tytułu okresów przebytych wyłącznie w Polsce. Ponadto osoby te powinny dołączyć do wniosku dokumenty potwierdzających okresy pracy lub ubezpieczenia przebyte w państwach umownych. W razie braku takich dokumentów powinny podać nazwy i adresy pracodawców oraz inne informacje, np. nazwę zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej, w której był ubezpieczony wnioskodawca i numer zagranicznego ubezpieczenia.

Kwestią sporną była możliwość dokonania zaliczenia przez organ rentowy okresu ubezpieczenia z Niemiec od 25.06.1990 r. do 30.04.1992 r. do stażu ubezpieczeniowego.

Zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed 1 stycznia 1999 r.

Stosownie do art. 174 ust. 3b cytowanej ustawy, jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 8 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe. W odniesieniu do sytuacji uregulowanych stosownymi umowami międzynarodowymi przepis ten nakazuje uwzględnianie zagranicznych okresów ubezpieczenia, mimo że okresy te przypadały za granicą (w ramach systemów zagranicznych), a składka była odprowadzana na rzecz instytucji zagranicznej.

W sprawach dotyczących ustalenia prawa i wysokości świadczeń emerytalno - rentowych uwzględniane są okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe na podstawie art. 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w związku z art. 57 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz.U.U.E.L z dnia 30 kwietnia 2004 r.).

Zgodnie z art. 57 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 instytucja Państwa Członkowskiego nie jest zobowiązana do przyznania z tytułu okresów ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, które są uwzględniane w ich realizacji, jeżeli długość wspomnianych okresów jest mniejsza niż 1 rok. Wobec powyższego okresy ubezpieczenia dłuższe niż 1 rok w Państwie Członkowskim stanowią podstawę do ustalenia świadczenia przez to państwo.

Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, które Sąd Okręgowy w pełni podziela wyniki, że z brzmienia art. 8 ustawy o emeryturach i rentach wypływa wniosek, iż przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą. Chodzi zatem nie o okresy zatrudnienia za granicą, które mogą być według prawa polskiego kwalifikowane jako okresy ubezpieczenia, lecz o okresy, które zgodnie z prawem państwa, w którym ubezpieczony w danym okresie przebywał (był zatrudniony) i podlegał ubezpieczeniu, są okresami

ubezpieczenia i mogą być na zasadzie art. 8 ww. ustawy, uwzględniane przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości w Polsce. Takiej zaś kwalifikacji mogą dokonać właściwe organy ubezpieczeniowe (lub sądy) państwa, w którym zatrudnienie to miało miejsce. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., I UK 99/06, L.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, Legalis nr 1162535).

Do dnia 30 kwietnia 2004 r. stosunki w zakresie zabezpieczenia społecznego między Polską a innymi państwami regulowały dwustronne umowy (konwencje) o zabezpieczeniu społecznym. W latach 1948 - 2004 Polska związała się tego typu umowami z kilkunastoma państwami. Wśród tych państw były także państwa członkowskie Unii Europejskiej.

W odniesieniu do państw członkowskich Unii Europejskiej od czasu przystąpienia Polski do UE (1 maja 2004 r.) zastosowanie w przedmiotowej materii znajdują wprost przepisy rozporządzeń o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 i - od 1 maja 2010 r. - rozporządzenie (WE) Nr 883/2004 (Dz.Urz.UE.L Nr 166, str. 1). W tym kontekście należy zwrócić uwagę na art. 8 ust. 1 rozp. (WE) nr 883/2004, zgodnie z którym zastępuje ono wszelkie konwencje dotyczące ubezpieczeń społecznych mające zastosowanie między państwami członkowskimi wchodzące w jego zakres. Przepis ten dotyczy w pierwszym rzędzie rozporządzenia (EWG) nr 1408/71, a dla państw przystępujących do UE ma on to znaczenie, że skutkuje zastąpieniem dotychczasowych umów międzynarodowych przepisami wspólnotowej koordynacji. (por. Emerytury i renty red. Gudowska 2013, wyd. 1/Lach, opubl. Legalis).

W myśl art. 4 ww. rozp. WE o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, osoby, do których stosuje się rozporządzenie korzystają z tych samych świadczeń i podlegają tym samym obowiązkom na mocy ustawodawstwa każdego Państwa Członkowskiego, co jego obywatele (zasada równego traktowania).

Z kolei w myśl z art. 5 ww. rozp. WE w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego, zaistnieniu pewnych okoliczności lub zdarzeń przypisywane są określone skutki prawne, to Państwo Członkowskie uwzględnia podobne okoliczności lub zdarzenia zaistniałe w każdym Państwie Członkowskiego tak jak gdyby miały one miejsce na jego własnym terytorium (zasada równego traktowania świadczeń, dochodów, okoliczności lub zdarzeń).

Zgodnie z art. 6 rozporządzenia (WE) nr 883/2004, o ile rozporządzenie nie stanowi inaczej, właściwa instytucja Państwa Członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie, przysługiwanie lub odzyskanie prawa do świadczeń, objęcie przez ustawodawstwo, lub dostęp do lub zwolnienie z ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego, od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, bierze pod uwagę w niezbędnym zakresie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione na podstawie ustawodawstwa każdego innego Państwa Członkowskiego, tak jakby były to okresy spełnione na podstawie stosowanego przez nie ustawodawstwa.

Stosownie do treści art. 12 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, do celów stosowania art. 6 rozporządzenia podstawowego instytucja właściwa kontaktuje się z instytucjami państw członkowskich, których ustawodawstwu zainteresowany również podlegał, w celu ustalenia wszystkich okresów spełnionych zgodnie z ich ustawodawstwem (1) Odpowiednie okresy ubezpieczenia, pracy najemnej, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione zgodnie z ustawodawstwem danego państwa członkowskiego są dodawane do okresów spełnionych zgodnie z ustawodawstwem każdego innego państwa członkowskiego, o ile jest to konieczne do celów stosowania art. 6 rozporządzenia podstawowego, pod warunkiem że okresy te nie pokrywają się (2).

Jednocześnie na mocy art. 5 pkt 1 Rozporządzenia dokumenty wydane przez instytucję państwa członkowskiego do celów stosowania rozporządzenia podstawowego i rozporządzenia wykonawczego, stanowiące poświadczenie sytuacji danej osoby oraz dowody potwierdzające, na podstawie których zostały wydane te dokumenty, są akceptowane przez

instytucje pozostałych państw członkowskich tak długo, jak długo nie zostaną wycofane lub uznane za nieważne przez państwo członkowskie, w którym zostały wydane.

Realizując dyspozycję powyższych przepisów organ rentowy wszczął postępowanie mające na celu uzyskanie od zagranicznej tj. niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej potwierdzenie czy w spornym okresie wnioskodawczyni podlegała - jak twierdzi - ubezpieczeniom społecznym według prawodawstwa tego państwa. W tym celu organ rentowy wystąpił do zagranicznych instytucji ubezpieczeniowych ze stosownym zapytaniem, przy użyciu standardowych formularzy z serii E200, dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych.

Wymienione formularze stanowią jedyne potwierdzenie okresów ubezpieczenia i zostały szczegółowo określone w Decyzji NR (...) z dnia 6 października 2005 r. w sprawie wzorów formularzy niezbędnych do stosowania rozporządzeń Rady (EWG) nr 1408/71 i (EWG) nr 574/72 (seria (...) 200) (dotyczy również UE-Szwajcaria w związku z zawartym Porozumieniem)

((...)) (Dz.U.U.E.L z dnia 16 września 2006 r.), gdzie wskazano, że przyjmuje się wzory dokumentów E 202 zawierające dodatkowe strony 1-13, E 203 zawierające dodatkowe strony 1-16, E 204 zawierające dodatkowe strony 1-9, E 205 (BE), (CZ), (DK), (DE), (EE), (GR), (ES), (FR), (IE), (IT), (CY), (LV), (LT), (LU), (HU), (MT), (NL), (AT), (PL), (PT), (SI), (SK), (FI), (SE), (UK), (IS), (LI), (NO), (CH), E 207, E 210, E 211, E 213 zawierające dodatkowe strony 1-5 i E 215 zawierające dodatkowe strony, zgodnie z formularzami załączonymi do niniejszej decyzji (1). Jednocześnie wskazano wprost, że właściwe władze państw członkowskich udostępnią formularze zainteresowanym stronom zgodnie z niżej załączonymi wzorami. Formularze te są dostępne we wszystkich językach urzędowych Wspólnoty i opracowane w taki sposób, że różne wersje językowe idealnie się pokrywają, tym samym umożliwiając wszystkim adresatom otrzymanie formularza wydrukowanego w jego własnym języku (2).

W odpowiedzi na powyższe zapytania ZUS - do pozwanego wpłynęła już po wydaniu zaskarżonej decyzji z 1.07.2020 r. informacja z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej na właściwym formularzu E205, DE. Po otrzymaniu powyższego ZUS decyzją z 29.07.2020 r. przeliczył wnioskodawczyni świadczenie – wysokość emerytury (po korekcie kapitału początkowego na koncie), które wynosi wraz z emeryturą okresową 703,35 zł.

Przywołany wyżej przepis art. 57 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L 2004.166.1 z dnia 30 kwietnia 2004 r.) (dalej: rozporządzenie) co prawda skłaniać może do różnych refleksji, jednakże w żadnym razie nie usprawiedliwia wniosku, że legitymowanie się ponadrocznym okresem zatrudnienia w Państwie Członkowskim uniemożliwia - co do zasady - zaliczenie tego okresu do stażu pracy w Polsce. Całkowicie błędny jest - zdaniem Sądu - pogląd, że jeśli ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu za granicą (w Państwie Członkowskim) dłużej niż rok, to jego ubezpieczenie zagraniczne nigdy nie będzie miało przełożenia na prawo do świadczenia w Polsce, bo może starać się o emeryturę w tamtym kraju.

Stosownie do art. 6 rozporządzenia: o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, właściwa instytucja Państwa Członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia:

- nabycie, zachowanie, przysługiwanie lub odzyskanie prawa do świadczeń,
- objęcie przez ustawodawstwo, lub
- dostęp do lub zwolnienie z ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego, od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, bierze pod uwagę w niezbędnym zakresie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione na podstawie ustawodawstwa każdego innego Państwa Członkowskiego, tak jakby były to okresy spełnione na podstawie stosowanego przez nie ustawodawstwa.

W konsekwencji - jeśli prawo do świadczenia może być przyznane wyłącznie po uzupełnieniu okresu stażowego (w Polsce) okresem zatrudnienia w innym Państwie Członkowskim, to okres ten zaliczany jest na równi z okresem ubezpieczenia w Polsce. Nie ma więc dla tej konstrukcji jakiegokolwiek znaczenia cezura czasowa wyznaczona w przepisie art. 57 rozporządzenia.

Na takim stanowisku stał również Trybunał Sprawiedliwości na gruncie poprzednio obowiązującego rozporządzenia koordynacyjnego nr 1408/71 wskazując w wyroku z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie C-440/09 (wydanym na skutek pytania prejudycjalnego Sądu Najwyższego w sprawie IUK 163/11 (...) 2011/3A-I- (...) - (...), (...) oraz wyrok SN ww.sn.gov.pl): "Artykuł 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem nr 118/97 z późn. zm. wprowadzonymi rozporządzeniem nr 1992/2006 należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu minimalnego okresu ubezpieczenia wymaganego prawem krajowym w celu nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna uwzględnić, dla potrzeb ustalenia granicy, jakiej nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, przewidzianej w uregulowaniu tego państwa członkowskiego, wszystkie okresy ubezpieczenia osiągnięte przez pracownika migrującego w trakcie kariery zawodowej, w tym okresy ubezpieczenia osiągnięte w innych państwach członkowskich". Stanowisko TS zachowało pełną aktualność na gruncie przywołanego art. 6 obecnie obowiązującego rozporządzenia, co wprost wynika z jego treści.

Za jednoznaczne i utrwalone w orzecznictwie uznać należy stanowisko, wedle którego jeżeli umowy międzynarodowe przewidywały transfer i pracę obywateli polskich na rzecz zagranicznych pracodawców, to praca świadczona w ramach tych umów była traktowana na równi z zatrudnieniem w Polsce i uwzględniana na tych samych zasadach, jak to zatrudnienie. Stąd praca obywateli polskich za granicą, objęta takimi umowami, uwzględniana jest przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń, także poprzez wyliczenie kapitału początkowego bez względu na opłacanie składek na ubezpieczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2007 r. sygn. II UK 17/07, opubl. LEX nr 1001291). Sąd zważył, że w wyroku z dnia 22 czerwca 2006 r. sygn. I UK 356/05 Sąd Najwyższy stwierdził, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania do pracy w oparciu o umowę z dnia 17 lipca 1972 r. zawartą pomiędzy R. Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a R. Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego (opubl. OSNP 2007/13-14/202, LEX nr 278535). Pogląd ten podzielił Sąd Najwyższy w późniejszym wyroku z dnia 2 września 2009 r. sygn. II UK 30/09 (opubl. OSNP 2011/9-10/128, LEX nr 794864), w którym wyraził nadto stanowisko, że do ustalania kapitału początkowego nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia Rady Europy (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we wspólnocie, gdyż kapitał początkowy nie jest świadczeniem emerytalnym a stanowi jedynie część wysokości tzw. nowej emerytury. Stąd też na etapie jego ustalania brak jest podstaw do stosowania przepisów rozporządzenia 1408/71, gdyż jego art. 45 i nast. obejmują zakresem regulacji kwestie ustalania wysokości świadczeń emerytalnych. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że w celu ustalenia kapitału początkowego należy zastosować wyłącznie przepisy polskie, a więc art. 174 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit c ustawy emerytalnej, których językowe brzmienie nie pozostawia wątpliwości, że okres zatrudnienia w Czechosłowacji na podstawie skierowania do pracy w oparciu o umowę z dnia 17 lipca 1972 r. o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej podlega uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego. Przywołane stanowisko Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy w składzie niniejszym w pełni podziela.

Warto także wskazać, że Sąd Najwyższy w wyroku z 14.09.2017 r., II UK 387/16, LEX nr 2390725, stwierdził, że z art. 8 ustawy emerytalnej wynika, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe, dodając, że nie ma regulacji negatywnej, że takich okresów nie uwzględnia się, chyba że niekiedy postanowienia umów międzypaństwowych mogą mieć pierwszeństwo przed regulacjami krajowymi. W spornym zakresie znajdują

zastosowanie postanowienia takiej umowy w związku z art. 91 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy uznał, że stosowanie przepisów "unijnej koordynacji" wynika z korzystania ze swobody przemieszczania się oraz wystąpienia okoliczności bądź zdarzeń, które mają znaczenie do nabycia, ustalenia bądź realizacji prawa do świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego danego państwa członkowskiego (art. 3 w związku z art. 6 rozporządzenia 883/2004). Wymaga to postrzegania zasady uwzględniania okresów ubezpieczenia w szerokiej perspektywie "nabycia, zachowania, przysługiwania lub odzyskania prawa do świadczeń", ponieważ regulacjami wspólnotowymi objęte są wszystkie etapy nabywania prawa do świadczenia, o ile w przeszłości wystąpiło zdarzenie bądź okoliczność w innym państwie członkowskim mająca wpływ na uprawnienia ubezpieczonych. Dalej w cytowanym wyroku SN przypomniał, że z dniem 1 maja 2004 r., umowy te zostały zastąpione rozporządzeniami 1408/71 i 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.U.E.L 1972.74.1 z późn. zm.), a później rozporządzeniami 883/2004 i aktualnie (...) z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L 2009.284.1 z późn. zm.). SN wskazał, że na gruncie tych regulacji pojawia się kontrowersja dopuszczalności stosowania zasad wynikających z umów międzynarodowych w zakresie uwzględniania okresów ubezpieczenia, w tym polskich okresów ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1991 r., które do daty przystąpienia Polski do Unii Europejskiej traktowane były jako okresy "niemieckie" w związku z miejscem zamieszkania wnioskodawczynie w Niemczech. Złożenie wniosku w polskim organie ubezpieczeń społecznych o ustalenie kapitału początkowego, do którego nie stosuje się wprawdzie żadnego przepisu dotyczącego koordynacji świadczeń z tytułu "starości", wymagało rozstrzygnięcia, czy okresy te mają być traktowane nadal jako okresy "niemieckie" z tytułu zamieszkiwania przez wnioskodawczynie korzystania ze świadczeń w Niemczech, czy też jako okresy polskie. SN wskazał, że nie tyle chodzi o ustalenie, czy sprawa o ustalenie kapitału początkowego podlega przepisom unijnej koordynacji, ile o rozstrzygnięcie, czy polski okres ubezpieczenia sprzed daty przesiedlenia się do Niemiec (przed 1 stycznia 1991 r.), który został tam uznany za okres ubezpieczenia niemieckiego, może być po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej uwzględniony przy obliczaniu polskiego kapitału początkowego. W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy miały zastosowanie zmieniające się regulacje w zakresie kwalifikacji prawnej okresów ubezpieczenia dla celów ustalenia prawa do świadczenia przypadających przed datą przesiedlenia się do Niemiec. Podstawowe znaczenie miały art. 4 i 5 umowy z 1975 r. Pierwszy z nich w ust. 1 stanowił, że: a) renty z zaopatrzenia emerytalnego przyznaje, według obowiązujących ją przepisów, instytucja ubezpieczeniowa państwa, na którego terytorium osoba uprawniona mieszka, b) instytucja miejsca zamieszkania uwzględnia według obowiązujących ją przepisów okresy ubezpieczenia, okresy zatrudnienia oraz okresy z nimi zrównane w drugim państwie w taki sposób, jak gdyby zaistniały na terytorium pierwszego państwa (ust. 2) oraz c) renty przysługują tylko przez okres zamieszkiwania na terytorium państwa, którego instytucja ustaliła rentę. Natomiast z art. 5 tej umowy wynikało, że jeżeli rencista zmieni miejsce pobytu i zamieszka na terytorium drugiego państwa, to wypłata renty jest wstrzymywana (ust. 1), a instytucja miejsca nowego zamieszkania decyduje o prawie do renty za okres od wstrzymania wypłaty renty, uwzględniając okresy ubezpieczenia, zatrudnienia i okresy zrównane w państwie poprzedniego zamieszkania. Taki stan rzeczy uległ zmianie na podstawie umowy z 1990 r., w której uzgodniono zasadę tzw. proporcjonalnego ustalania prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych (art. 17-18), co miało ten skutek, że instytucja danego państwa ustalała prawo do świadczeń, uwzględniając jedynie okresy ubezpieczenia, zamieszkania lub zrównane z nimi w tym państwie. Od tej reguły wyjątek utrzymywał nadal art. 19 ust. 4, który stanowił, że pozostają nienaruszone niemieckie przepisy prawne dotyczące świadczeń za okresy ubezpieczenia, które nie zostały przebyte na obszarze Republiki Federalnej Niemiec, jak również dotyczące świadczeń za okresy zaliczone zgodnie z prawem o rentach obcych. W istocie chodziło o regulacje ustawy o rentach obcych (...), która nadal obowiązuje w Niemczech (wersja jednolita opublikowana dnia 25 lutego 1960 r., BGBl. I s. 93, 94 i nast. z późn. zm.). Jej podstawową zasadą jest uwzględnianie zagranicznych okresów ubezpieczenia, zatrudnienia bądź okresów z nimi zrównanych tak jakby zostały przebyte na terytorium Niemiec. SN przypomniał, że przedstawiona powyżej zasady uległy modyfikacji po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Po akcesji początkowo miały zastosowanie przepisy rozporządzenia 1408/71 oraz 574/72. Relację umów z 1975 r. i 1990 r. do rozporządzeń unijnych regulował art. 7 ust. 2 lit. c rozporządzenia 1408/71. Wprawdzie rozporządzenie zastępowało konwencje o zabezpieczeniu społecznym (art. 6 rozporządzenia), lecz w mocy pozostały niektóre postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, do

których Państwa Członkowskie przystąpiły przed datą wejścia w życie rozporządzenia, o ile były one korzystniejsze dla beneficjentów, albo jeżeli wynikały ze szczególnych okoliczności o charakterze historycznym, a ich skutek był ograniczony w czasie, pod warunkiem, że zostały wymienione w załączniku III. W jego pkt 19 wskazano: a) umowę z 1975 r. zgodnie z warunkami i zakresem określonymi w art. 27 ust. 2-4 umowy z 1990 r. oraz b) art. 11 ust. 3, art. 19 ust. 4, art. 27 ust. 5 i art. 28 ust. 2 umowy z 1990 r. Z regulacji tych wynika, że o ile umowa z 1975 r. znajdowała zastosowanie w zakresie wskazanym w art. 27 ust. 2-4 umowy z 1990 r., to ponadto zawarte jest odsyłanie do art. 11 ust. 3, art. 19 ust. 4, art. 27 ust. 5 i art. 28 ust. 2 umowy z 1990 r. Szczególne znaczenie miało odwołanie się wprost do art. 19 ust. 4 umowy z 1990 r., co oznacza, że osoba, która przed dniem 1 stycznia 1991 r. przesiadła się do Niemiec, miała w okresie obowiązywania w Polsce rozporządzeń 1408/71 i 574/72 prawo do ustalenia prawa do emerytury w Polsce z tytułu polskich okresów ubezpieczenia przypadających przed tą datą, chyba że zostały one uwzględnione dla celów ustalania prawa do emerytury w Niemczech na podstawie przepisów niemieckich stosowanych na podstawie art. 19 ust. 4 umowy z 1990 r. Takie rozwiązanie znajdowało ponadto oparcie w zakazie kumulacji świadczeń, wyrażonym w art. 12 rozporządzenia 1408/71, który stanowił, że nie można nabyć świadczeń za ten sam okres ubezpieczenia. Okres ubezpieczenia, zamieszkania bądź zrównany z nimi, który przypadał przed datą przemieszczenia się mógł być uwzględniany wyłącznie przez instytucję jednego państwa członkowskiego. W razie przemieszczenia przed dniem 1 stycznia 1991 r. i nabycia uprawnień na podstawie umowy z 1975 r. (lub przepisów obowiązujących w miejscu zamieszkania) osoba uprawniona zachowuje uprawnienia nabyte także w zakresie kwalifikowania okresów ubezpieczenia, zamieszkania bądź zrównanych z nimi, tak jak gdyby zostały one przebyte na terytorium miejsca zamieszkania, także w okresie obowiązywania rozporządzeń 883/2004 i 987/2009, pod warunkiem zamieszkiwania na terytorium danego państwa członkowskiego. Oznacza to, że w okresie obowiązywania rozporządzeń 883/2004 i 987/2009 osoba, która przed dniem 1 stycznia 1991 r. zamieszkała w Niemczech może ubiegać się o ustalenie prawa do emerytury w Polsce z tytułu polskich okresów ubezpieczenia przypadających przed wymienioną datą, chyba że w związku ze zmienionym miejscem zamieszkania zostały one uwzględnione do ustalenia emerytury w Niemczech. Na podstawie umowy z 1975 r. świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego przysługują tylko przez okres zamieszkiwania ubezpieczonego na terytorium państwa, którego instytucja ustaliła świadczenie - art. 4 ust. 3 i art. 7 ust. 3 tej umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006 r., I UK 349/04, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 53). Polska instytucja nie może uwzględnić w wyliczeniu emerytury proporcjonalnej okresów ubezpieczenia przypadających przed dniem przemieszczenia się ubezpieczonego do Niemiec, jeśli zostały one zaliczone przez instytucję niemiecką, także dlatego że z tytułu jednego okresu ubezpieczenia można nabyć wyłącznie jedno świadczenie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z 27 lutego 2014 r., II UK 333/12, OSNP 2014 Nr 3, poz. 47). Polskie okresy ubezpieczenia przed datą przemieszczenia się do Niemiec przed dniem 1 stycznia 1991 r. mogą być zatem uwzględnione wyłącznie przez instytucję jednego państwa członkowskiego. Wynika to zarówno z umów z 1975 r. i 1990 r. jak i zakazu kumulacji świadczeń z art. 10 rozporządzenia 883/2004. Z powoływanych wyżej umów międzynarodowych wynika automatyzm w uwzględnianiu spornych okresów ubezpieczenia, co oznacza, że instytucja miejsca zamieszkania była i nadal jest zobowiązana do ich uwzględniania jako okresów przebytych według prawa miejsca zamieszkania. W konsekwencji, uwzględnienie przez jedną z instytucji tych okresów jako własnych uniemożliwia taką kwalifikację przez instytucję drugiego państwa członkowskiego. W cytowanym uzasadnieniu, SN wskazał także, że pojawia się również pytanie, czy po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej wnioskodawczyni może sama decydować, w którym kraju uwzględniane są okresy ubezpieczenia sprzed daty przemieszczenia się, bez względu na miejsce zamieszkania. W takiej sytuacji i mając na uwadze, że okresy ubezpieczenia kwalifikuje się w zasadzie tylko jeden raz, przeto instytucja jednego państwa członkowskiego mogłaby uznać sporne okresy za "własne" tylko w przypadku potwierdzenia braku takiej kwalifikacji przez instytucję państwa drugiego. Potwierdzenie takiej kwalifikacji w Niemczech może prowadzić do związania zarówno polskiego organu rentowego, jak i sądów rozpatrujących odwołanie. Wynika to wprost z art. 5 rozporządzenia 987/2009, który stanowi, że dokumenty wydane przez instytucję państwa członkowskiego do celów stosowania rozporządzenia podstawowego i rozporządzenia wykonawczego, stanowiące poświadczenie sytuacji danej osoby oraz dowody potwierdzające, na podstawie których zostały wydane te dokumenty, są akceptowane przez instytucje pozostałych państw członkowskich tak długo, jak długo nie zostaną wycofane lub uznane za nieważne przez państwo członkowskie, w którym zostały wydane. Domaganie się zatem wyliczenia kapitału początkowego z

uwzględnieniem okresów ubezpieczenia w Niemczech, byłoby dopuszczalne zatem dopiero w razie wykazania, że sporne okresy nie zostały uznane jako okresy "niemieckie".

Sąd Okręgowy zważył, że inną kwestią jest ustalanie prawa do świadczenia, a inną kwestią ustalanie wysokości świadczenia, w przypadku którego zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Rady Europy (EWG) nr 1408/71. W przypadku ustalenia, że z tytułu zagranicznego okresu ubezpieczenia skarżąca uzyskała świadczenie z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej, a zdecydowałaby się ona na pobieranie świadczenia z dwóch systemów, to okresy ubezpieczenia za granicą podlegałyby odpowiednio wyłączeniu przy obliczaniu świadczenia krajowego (polskiego) (por. cyt. wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. sygn. II UK 30/09; a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 października 2012 r. sygn. III AUa 835/12, opubl. LEX nr 1237331).

Gdyby w badanej sprawie przedmiotem roszczenia wnioskodawczyni było prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego zależne od okresu przepracowanego za granicą, to decyzja ZUS byłaby błędna, co - w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek nabycia prawa do świadczenia z uwzględnieniem stażu zagranicznego - skutkowałaby koniecznością zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania świadczenia.

Nie taka była jednak istota przedmiotowej sprawy, albowiem przedmiotem postępowania nie było prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, ale prawo do podwyższenia emerytury wnioskodawczyni do wysokości emerytury najniższej. To zaś, zgodnie z cytowanym wyżej art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej, wymagało od skarżącej wykazania stażu ubezpieczeniowego w ilości co najmniej 20 lat.

W realiach niniejszej sprawy - analiza akt emerytalnych odwołującej wskazuje, że po wydaniu spornej decyzji z 1.07.2020 r. wpłynęła do ZUS informacja z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej - formularz E205, DE i po otrzymaniu powyższego ZUS kolejną decyzją z 29.07.2020 r. przeliczył wnioskodawczyni świadczenie - wysokość emerytury (po korekcie kapitału początkowego na koncie), które wynosi wraz z emeryturą okresową 703,35 zł. Wnioskodawczyni nadal jednak nie udowodniła co najmniej 20 lat stażu okresów składkowych i nieskładkowych, albowiem łączny staż ubezpieczeniowy z w/w decyzji w Polsce i Niemczech wynosi 149 miesięcy i 26 dni. Do stażu pracy zaliczono wnioskodawczyni okres studiów po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych. Następnie decyzją z 4.02.2021 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego pozwany Zakład przyjął, że wnioskodawczyni wykazała na dzień 1.01.1999 r. okresy składkowe w ilości 8 lat, 1 miesiąca, 24 dni, tj. 97 miesięcy, okresy nieskładkowe 4 miesiące i 1 dnia, okresy nauki w szkole wyższej w ilości 6 lat, które po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych przebytych do dnia złożenia wniosku o emeryturę wynoszą 3 lata, 11 miesięcy - w związku z czym łączny okres nieskładkowy do obliczenia kapitału początkowego wniósł 4 lata, 3 miesiące, 1 dzień, tj. 51 miesięcy. Wskazać zatem należy, że gdyby nawet wnioskodawczyni zaliczyć sporny okres ubezpieczenia w Niemczech od 25.06.1990 r. do 30.04.1992 r. w wymiarze 1 roku, 10 miesięcy, 6 dni do uwzględnionego już przez ZUS stażu ubezpieczeniowego, to i tak odwołująca nie ma wymaganych co najmniej 20 lat stażu okresów składkowych i nieskładkowych wymaganego do przyznania jej wypłaty emerytury w wysokości najniższej emerytury.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art. 6 k.c. to na wnioskodawcy spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie. Oparcie polskiej procedury cywilnej na zasadzie kontradyktoryjności jedynie w wyjątkowych przypadkach dozwala Sądowi na podjęcie czynności mających na celu pobudzenie inicjatywy stron, a zasadą w tym zakresie jest samodzielne dążenie uczestników postępowania do wykazania prawdziwości podnoszonych twierdzeń. Jeżeli twierdzenie istotne dla rozstrzygnięcia nie zostanie udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy decyduje rozkład ciężaru dowodu. Zatem strona, na której spoczywa ciężar dowodu, ponosi ryzyko ujemnych skutków niedopełnienia swoich obowiązków w tym zakresie. Sąd Okręgowy uznał również, zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku, iż nie jest zarówno zobowiązany, jak i uprawniony do przeprowadzenia dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227

k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (patrz wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 roku, I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76).

Reasumując - głównym żądaniem odwołującej w n/n sprawie było roszczenie o wypłatę emerytury w wysokości podwyższonej do wysokości emerytury najniższej – skarżąca natomiast nie wykazała w toku postępowania odwoławczego co najmniej 20-letniego stażu okresów składkowych i nieskładkowych, wobec czego zaskarżona decyzja jest w analizowanym zakresie zgodna z prawem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 KPC, oddalił odwołania ubezpieczonej w omówionym wyżej zakresie jako bezzasadne, o czym orzekł jak w punkcie 3 sentencji wyroku.

Uwzględniając wynik niniejszego postępowania Sąd uznał, że strony w równym stopniu wygrały i przegrały niniejszą sprawę, i wobec tego na podstawie art. 100 k.p.c. zniósł pomiędzy nimi wzajemnie koszty postępowania, o czym orzeczono, jak w punkcie 4 sentencji wyroku.